

http://www.sffbd.ro/zsm/articolul/Tigani,_rromii_sau_discriminarea_romanilor_de_catre_romani/MTY3/

Adaugata de: dan-marius @ 25 octombrie 2009

Sectiunea: Ziarul Serile Magice

etichete: tigani, rromi, romanes, Romania, lautari, discriminare, Romania, George Pruteanu,

```
<meta http-equiv="CONTENT-TYPE" content="text/html; charset=utf-8">
```

```
<title></title>
```

```
<meta name="GENERATOR" content="OpenOffice.org 3.1 (Win32)"><style type="text/css">
```

```
<!--
```

```
  @page { margin: 2cm }
```

```
  P { margin-bottom: 0.21cm }
```

```
-->
```

```
</style> </meta>
```

```
</meta>
```

Discutam zilele trecute cu un prieten despre domeniile de internet Åi am ajuns sÅ discutÅm despre unul dintre domeniile pe care le-am cumpÅrat mai demult. E ÅncÅ inactive, dar se doreÅte ca Ån viitor sÅ conÅinÅ informaÅii despre istoria Åi modul de viaÅÅ al Åiganilor, despre interacÅiunea lor cu populaÅia majoritarÅ din RomÅnia.

Ån scurt timp discuÅia a luat o altÅ turnurÅ: de ce Åigani Åi de ce nu rromi? I-am spus cÅ a pus Åntrebarea pe dos: de ce rromi Åi nu Åigani? Termenul de "rrom" (romanes) este folosit Ån vorbirea curentÅ de Åiva ani, Ån schimb termenul de Åigani se foloseÅte de cel puÅn douÅ secole. Oare sÅ fi greÅit generaÅii Åntregi Åi doar noi ne-am trezit peste noapte cÅ sÅntem mai deÅtepÅi decÅt ei? MÅ Åndoiesc. Nu e decÅt o promovare care nu aduce nimic bun romÅnilor.

DacÅ ar fi sÅ-l citez pe regretatul George Pruteanu, cuvÅntul "rom" e de origine ÅigÅneascÅ Åi "rrom" e de origine "arab" sau "egyptian". Vocabula nu a apÅrut dupÅ 1989 ci, vizibil, dupÅ Primul RÅzboi Mondial (Ån perioada interbelicÅ au existat organizaÅii Åi publicaÅii care foloseau, Ån denumire, cuvÅntul rom, Ån paralel cu altele care-l foloseau pe cel tradiÅional, Åigan). MotivaÅia de atunci era foarte similarÅ cu cea invocatÅ dupÅ 1990: Åncercarea de scoatere a etniei de sub incidenÅa conotaÅiilor peiorative (Ån vocabularul unora dintre romÅni) ale cuvÅntului Åigan.

Prima atestare documentarÅ a existenÅei unor comunitÅi de Åigani este din anul 1068 Ån timpul Imperiului Bizantin. Åiganii au fost denumiÅi Ån diferite feluri de popoarele cu care au intrat Ån contact: "arami" (armean, pÅrgÅ), "faraontseg" (gloata), "bohemien" (din Boemia), "tartares" (tatar), "gypsy" (egiptean), "saracin" (arab), "athinganoi" (Åigan) Åi din motive evidente: denumirile provin de la denumirile popoarelor cu care au intrat Ån contact Åi pe care le-au preluat mai departe, deÅi nu au fÅcut niciodatÅ parte din popoarele respective. Astfel, "Åtra" vine de la casta Kshatria (rÅzboinicÅ), "Åigan/zigeneur/zingaro" vine de la "athinganoi", secta religioasÅ grecescÅ recunoscutÅ pentru activitatea de precizare, "gypsy" vine de la "egyptian" cum Åi-au spus acum vreo 600 de

ani pretinzînd ajutor ca fiind creÃhini egipteni aflaÃi în pelerinaj, "yansser", cum sînt cunoscuti la New York, provine de la ienicer turc, cum s-au prezentat Ãiganii emigraÃi în America pe la 1900. în Germania numele cele mai folosite sunt Zigeuner Ãi Sinti, în FranÃa s-a impus numele Gitanes, în limbile englezÃ Gipsy Ãi spaniolÃ Gitano, în Danemarca, Suedia si Finlanda s-au prezentat sub numele de Tattan (tatari).

<p align="JUSTIFY" style="margin-bottom: 0cm;">Despre locul de origine al Ãiganilor exista mai multe teorii: unii specialiÃti considerÃ cÃf aceÃtia ar proveni din Egipt, în timp ce alÃiii avanseazÃ ipoteza nord-vestului Indiei, în provincia Punjab. Este însÃf sigur cÃf migraÃia Ãiganilor cÃftre Europa, alÃturi de alte grupuri etnice orientale, s-a fÃcut treptat cu opriri prin Grecia, Bulgaria, Serbia, Ãara RomîneascÃ, Moldova, Transilvania, dar Ãi în vestul continentului. Astfel, începînd din secolul V, Ãiganii au migrat în Iran Ãi Asia mediteraneeanÃ, apoi în Imperiul bizantin în secolul IX, de unde au pÃtruns Ãi în sud-estul Ãi centrul Europei (secolele X – XIV) Ãi în nordul Africii. în secolul XV au pÃtruns în Europa de vest (în special în peninsula IbericÃf), iar din secolul XIX în cele douÃ Americi. Sînt semnalaÃi în Ãfrire Romîne în secolul XIV, fie ca meÃteÃugari liberi (fierari, aurari, rudari, spoitori, cÃfIdÃfrari, cîntÃfreÃi – în special IÃfutari, etc) organizaÃi în Ãatre, fie ca robi (sclavi) boiereÃti, domneÃti sau mînÃfstireÃti.

<p align="JUSTIFY" style="margin-bottom: 0cm;">Limba Ãiganilor face parte din ramura indo-arianÃf a familiei de limbi indo-europene, fiind similarÃf cu alte limbi indiene precum hindi.

<p align="JUSTIFY" style="margin-bottom: 0cm;">Personal, nu pot fi de acord cu termenii de „rom”, „rrom”, „romanes” adresat Ãiganilor din douÃ motive: primul este cÃf întotdeauna am perceput denumirea de Ãigan ca fiind aceea a unei etnii, nu ca pe o insultÃ, iar al doilea motiv este cÃf „rom” Ãi variaÃiile lui se aseamÃnÃf prea mult cu denumirea curentÃf a poporului romîn (pentru cÃf, la rîndul lor, romînii au avut mai multe denumiri de-a lungul mileniilor: daci, traci, carpi, daco-romani, vlahi, valahi, termenul de romîn fiind original din perioada revoluÃiei paÃoptiste, adicÃf cea din 1848 pentru necunoscaÃtori). Am întîlnit persoane care s-au plîns de discriminare pentru cÃf folosesc termenul de Ãigan Ãi nu îl accept pe cel de rrom, dar din punctul meu de vedere discriminarea este inversÃf: prea mulÃi oameni rÃspîndiÃi în toatÃf lumea ajung sÃf-i confunde pe romîni cu unii dintre Ãigani (fiecare pÃfdure are Ãi uscÃfurile ei, nu?) Ãi sÃf îi considere pe romîni în general ca ceva rÃfu.

<p align="JUSTIFY" style="margin-bottom: 0cm;">De asemenea, prefer sÃf caut partea bunÃf a etniei lor care au dat civilizaÃiei muzica IÃfufreascÃf Ãi muzicieni de excepÃie (Barbu LÃfutaru, GrigoraÃ Dinicu, Romica Puceanu, Marcel BudalÃf Ãi mulÃi alÃiii), actori (Jean Constantin, Ãtefan BÃnicÃf senior), scriitori (Anton Pann) recunoscÃi Ãi apreciaÃi ca atare în ciuda originilor lor. InteracÃiunea lor cu romînii a dus la apariÃia unor opere literare, ca de exemplu „La ÃigÃnci” de Mircea Eliade sau „Ãiganiada” de Ion Budai Deleanu.

<p align="JUSTIFY" style="margin-bottom: 0cm;">în plus, nu cu mult timp în urmÃf am vÃzut un interviu la televizor cu un Ãigan florar Ãi am rÃmas aproape impresionat de modul lui de gîndire: un om harnic, serios, foarte bun cunoscÃtor al meseriei sale, iubitor de flori, dovedea o maturitate pe care nu am observat-o la mulÃi din "lumea bunÃf". DacÃf ar fi mai mulÃi ca Ãi el Romînia nu ar mai fi în rahatul Ãsta de acum (adicÃf o crizÃf economicÃf Ãi politicÃf care ne face de rîsul Europei).

<p align="JUSTIFY" style="margin-bottom: 0cm;">Este mult mai greu sÃf îi educi pe oameni Ãi sÃf le cîAtilde;tigi respectul decît sÃf le copiezi denumirea Ãi sÃf o foloseÃti mai departe, dar cîAtilde;tigurile sînt mult mai mari în cazul educaÃiei.

<p align="JUSTIFY" style="margin-bottom: 0cm;">